

Пише: Гинтер Ферхојген
четвртак, 17 јул 2008 16:24

После неуспелог референдума о Лисабонском уговору Ирци не заслужују похвалу, али ипак заслужују поштовање. Начин на који су гласали отворио је питања која се не смеју занемарити. Ипак, референдум у читавој Европи и идеја о "европском језгу" нису оно што нам треба – одговор Јиргену Хабермасу.

Не, Ирци за своје "не" Лисабонском споразуму не заслужују похвалу коју им је Јирген Хабермас прошлог уторка изрекао у *Süddeutsche Zeitung*. Нарочито с обзиром на то да о њиховим мотивима, као што је и сам Хабермас приметио, можемо само да спекулишемо.

Али поштовање заслужују. Њихово гласање је отворило питања која се не смеју занемарити. Ми јесмо Европљани – али нисмо припадници некаквог европског народа. Због тога је процес доношења одлука у ЕУ развучен, а преношење демократских принципа "један-за-један" на европску раван практично немогуће.

Појединачне државе имају право вета, и Хабермас хвали Ирце што су га употребили, али управо оно непрекидно одлаже спровођење корака који би могли да нас одведу напред. Ипак, другог пута нема. Европска унија своју уговорну основу развија методом "корак по корак" и то не из нужде, већ зато што је такав метод у складу са начелом да су све њене државе чланице једнако суверене.

ЕУ је тако конструисана да пар великих држава не може да своју вољу намеће мањим државама. ЕУ није држава и у догледној будућности то неће постати. Ако је икада и сањан, данас је сан о савезној европској држави одсањан. Не видим да је нека европска нација спремна да се у име европске "суперструктуре" одрекне властитог идентитета.

Данас смо суочени са отпорима ономе што је нужно да се учини. Више ниједна европска национална држава не може сама да својим грађанима гарантује слободу, безбедност и добробит. Сутра, када опадне релативни значај Европске уније у њеном данашњем политичком и економском облику, биће потребно више, а не мање Европе.

Хабермасу се не допада пут којим су Европљани кренули ка том циљу. Назива га патерналистичким и указује на две неспорне чињенице: на то да постоји раширена нелагода у вези са ЕУ каква данас реално постоји, и на то да је ЕУ, по свом карактеру, пројект елита, пројект који се остварује независно од људи, њима иза леђа и изнад њихових глава.

Референдум који би се одржао истовремено у читавој Европи није практично решење пошто нико није спреман да сопствену сувереност пренесе на процес већинског одлучивања у коме учествује неко други. Морамо то посматрати сасвим практично: шта би се догодило када би већина Европљана рекла "да", а већина, рецимо, Немаца, рекла "не"? Зар не би и тада требало то "не" поштовати као што се данас поштује "не" које су Ирци рекли?

"Мала Европа" може да задовољи осећања, али ништа више од тога

Данашњем свету није примерена ни на први поглед привлачна идеја "европског језгра",

Пише: Гинтер Ферхојген
четвртак, 17 јул 2008 16:24

односно једне уистину политичке уније унутар већ постојеће, шире ЕУ; исто тако није примерена ни идеја Европе "различитих брзина". Ко би одредио ко ће чинити језгро? А ко би требало да остане ван њега?

"Мала Европа" може да задовољи осећања, али не и нешто више од тога. Више брзина, односно различити нивои интеграције – то већ имамо и то нам није донело ни више демократије, а ни више транспарентности или ефикасности.

Кључно питање Јиргена Хабермаса потпуно је уместо: како од Европе коју чини више влада направити Европу грађана? Навикли смо да кривицу пребацујемо на европске политичке актере, али повремено се ипак питам да ли је заиста само европска политика одговорна за незнање и незаинтересованост великог дела јавности.

Парламент у пуном капацитету

Европска политичка агенда је све само не далека грађанима. Још давно су европске интеграције додирнуле живот сваког појединца. ЕУ је сада више од пројекта за очување мира. Не пребацујем елитама што не гурају у правцу интеграција, али им пребацујем што се за њих заправо ни не залажу.

Ако се шест дана у недељи о Европи ћути, или говори лоше, онда се не може очекивати да ће седмог дана грађанке и грађани одушевљено рећи "да" Европи.

И у постојећем систему могуће је остварити више демократије. Могли бисмо да створимо парламент у пуном капацитету. Могли бисмо да створимо европску егзекутиву која би произашла из парламентарних избора, а не из шуровања и договора националних партија. Могли бисмо да субсидијарност заиста схватимо озбиљно и да одговорност увек оставимо на равни која је најближа грађанима.

Могли бисмо организујемо европску изборну кампању са европским темама. И коначно: могли бисмо да напослетку заиста почнемо више да учимо једни од других. Не постоји тај проблем за који се, негде у Европи, не може пронаћи интелигентно решење. Реформе које уводи Лисабонски уговор иду у том правцу. Оне ће ограничити моћ бриселске централе и тако барем мало померити један камен спотицања.

Време је да коначно опет водимо борбу за европско уједињење

Ако не желимо да постанемо објект туђег одлучивања, онда у 21. веку морамо постати светскополитички актер, морамо створити још шири, потпуно интегрисани европски привредни простор; то ћемо постићи само ако постанемо много бољи него што смо сада. Дакле, успећемо ако се реформишемо. До реформи ће доћи ако коначно опет уђемо у борбу за тај велики дар који смо добили, за дар европског уједињења.

Све док желимо да с једне стране истовремено останемо Ирци, Пољаци или Немци, а са друге будемо и Европљани, дотле ћемо морати да живимо са проблемима које је отворило ирско "не". Стога решење можемо наћи само заједно, у кругу од 27 земаља

Будућност Европе: Корак по корак и сви заједно (одговор Јиргену Хабермасу)

Пише: Гинтер Ферхојген
четвртак, 17 јул 2008 16:24

чланица ЕУ. Не мислим да је Сизиф нарочито срећан човек, али у Европи се камен опет скотрљао – хајде да га до 27. поново одгурамо горе.

Гинтер Ферхојген (Günter Verheugen) (СПД) је потпредседник Европске комисије у Бриселу.

Süddeutsche Zeitung, 21/22.06.2008.